

Sygn. akt III AUz 7/14

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Urszula Iwanowska (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2014 r. na rozprawie

sprawy z wniosku K. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

na skutek zażalenia organu rentowego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 20 marca 2013 r. sygn. akt VI U 135/13

postanawia:

1. sprostować oznaczenie zaskarżonego orzeczenia przez zastąpienie zapisu: „Wyrok w Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej” zapisem: „Postanowienie”,
2. zmienić zaskarżone postanowienie i odrzucić odwołanie.

SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska

III A Uz 7/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 grudnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił K. B. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wskazując, że lekarz orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 30 października 2012 r. uznał, iż ubezpieczony aktualnie nie jest całkowicie niezdolny do pracy, co nie daje podstaw prawnych do przyznania renty na dalszy okres od dnia 1 listopada 2012 r.

W odwołaniu od powyższej decyzji K. B. wniósł o jej zmianę i orzeczenie co do istotny sprawy poprzez przyznanie mu renty z tytułu niezdolności do pracy podnosząc, że do 30 października 2012 r. był uznawany za osobę całkowicie niezdolną do pracy i uznanie go aktualnie za jedynie częściowo niezdolnego do pracy uznać należy za bezpodstawne. Zdaniem ubezpieczonego z przedłożonej dokumentacji lekarskiej wynika jego dalsza całkowita niezdolność do pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego odrzucenie, a w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku, o oddalenie odwołania w całości.

Wyrokiem z dnia 20 marca 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania organowi rentowemu oraz umorzył postępowanie.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oprął o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W okresie od dnia 26 października 2009 r. do 31 października 2012 r. K. B. miał przyznane prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. W dniu 10 września 2012 r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres. Lekarz orzecznik ZUS po przeprowadzonym badaniu uznał, że K. B. jest osobą częściowo trwale niezdolną do pracy, ale nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Orzeczenie lekarza orzecznika ubezpieczonemu doręczono bezpośrednio po przeprowadzonym badaniu, co ten potwierdził własnoręcznym podpisem. Orzeczenie zawierało na odwrocie pouczenie o prawie do wniesienia sprzeciwu do komisji lekarskiej ZUS oraz że sąd odrzuci odwołanie w wypadku nie wniesienia sprzeciwu, jeżeli odwołanie do sądu będzie oparte wyłącznie na zarzutach dotyczących orzeczenia lekarza orzecznika. Ubezpieczony nie złożył w terminie sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, nie zapoznał się też z pouczeniem zamieszczonym na odwrocie orzeczenia.

W listopadzie 2012 r. K. B. udał się do ZUS w celu ustalenia w jaki sposób i w jakim terminie może odwołać się od orzeczenia lekarza ZUS, które uznaje za niekorzystne dla siebie. Następnie na druku wypełnił wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu, który to wniosek złożył na początku grudnia 2012 r., gdyż informację udzieloną mu przez pracownika zrozumiał tak, że od orzeczenia może odwołać się w ciągu 30 dni do Głównego Lekarza Orzecznika. We wniosku K. B. wskazał, że nie zgadza się z treścią orzeczenia z dnia 30 października 2012 r., gdyż jest inwalidą III grupy, załączając dokumentację medyczną, w tym skierowanie na badanie KT z dnia 30 listopada 2012 r., które nie było przedmiotem badania przez lekarza orzecznika ZUS. Decyzją z dnia 5 grudnia 2012 r. Główny Lekarz Orzecznik ZUS, odmówił przywrócenia terminu do wniesienia sprzeciwu uzasadniając swoje rozstrzygnięcie „brakiem przesłanek”. O powyższym rozstrzygnięciu ubezpieczonego poinformowano pismem z dnia 6 grudnia 2012 r.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie zastosowanie znajduje art. 477⁹ § 3¹ k.p.c., ponieważ odwołanie opierało się na nierozpatrzeniu wniesionego po terminie sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika, którego wniesienie po terminie nastąpiło z przyczyn niezależnych od ubezpieczonego. Sąd pierwszej instancji wskazał, że ubezpieczony wprawdzie nie złożył w terminie sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, jego wniosek o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu został oddalony przez organ rentowy, ale w toku postępowania sądowego ubezpieczony złożył wyjaśnienia, które w połączeniu z treścią zgromadzonych w sprawie dowodów z dokumentów – uzasadniają przywrócenie ubezpieczonemu terminu do wniesienia sprzeciwu. W tej sytuacji konieczne było zgodnie z art. 477⁹ § 3¹ k.p.c. uchylenie zaskarżonej decyzji, przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu i umorzenie postępowania.

Dalej Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że ubezpieczony został prawidłowo pouczony o sposobie i terminie złożenia sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS za pośrednictwem pouczenia zamieszczonego w tym orzeczeniu. Wprawdzie pouczenie to jest prawidłowe, ale w odniesieniu do konkretnego adresata może okazać się ono niewystarczające. Taka sytuacja w ocenie sądu meriti miała miejsce w niniejszej sprawie. Ubezpieczony jest bowiem osobą schorowaną, ma 63 lata, ma wykształcenie podstawowe, pisma sporządza za niego żona, on je wyłącznie podpisuje. W ocenie Sądu Okręgowego doświadczenie życiowe uzasadnia w tych okolicznościach twierdzenie, że doręczenie ubezpieczonemu orzeczenia lekarza orzecznika ZUS o standardowej treści, opatrzonego standardowymi

pouczeniami, stanowiącymi w istocie wierne powtórzenie treści przepisów ustawowych, nie pozwalało na przyjęcie, iż K. B. wiedział jak powinien postąpić, jeśli nie zgadza się z tym, co ustalił lekarz orzecznik i jakie będą skutki niedostosowania się do obowiązujących w tej mierze zasad. Zdaniem sądu pierwszej instancji pouczenie, które kierowane jest do różnych świadczeniobiorców, w różnym wieku, o różnym stopniu sprawności fizycznej i psychicznej, zróżnicowanym poziomie rozwoju intelektualnego, niejednakowych zdolnościach percepcyjnych, powinno być zrozumiałe dla każdego adresata. Ocena czy ubezpieczony został prawidłowo pouczony o sposobie i terminie złożenia sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, a – co za tym idzie – czy uchybienie przez niego terminowi do złożenia takiego sprzeciwu nastąpiło z przyczyn od niej niezależnych, wymaga zatem pewnej indywidualizacji. Ubezpieczony wprawdzie przyznał, że nie zapoznał się z pouczeniem, jednak w świetle wyjaśnień ubezpieczonego brak jest jakichkolwiek powodów, dla których należałoby z owej okoliczności wywodzić niekorzystne dla niego skutki prawne. Sąd Okręgowy wskazał na fakt, że ubezpieczony w dniach 10-15 listopada (a zatem jeszcze w czasie kiedy nie upłynął termin do złożenia sprzeciwu) otrzymał w siedzibie ZUS informację, że termin do złożenia sprzeciwu wynosi 30 dni i wyłącznie z tej przyczyny nie złożył w terminie sprzeciwu. Okoliczności te wynikają wprawdzie z wyjaśnień ubezpieczonego, ale te sąd meriti uznał za jasne i spójne. Nadto sąd ten przyjął, że kwestia dotycząca przywrócenia terminu do złożenia sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS została przez Zakład pozostawiona do uznania Sądu, skoro jego pełnomocnik nie stawiał się na rozprawę.

Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał, że przekroczenie terminu do złożenia przez ubezpieczonego sprzeciwu było nieznaczne, gdyż termin ten upływał w dniu 13 listopada 2012 r., natomiast ubezpieczony stosowne pismo o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu złożył w ZUS w dniu 4 grudnia 2012 r., które to pismo zawierało zarzuty do orzeczenia lekarza orzecznika. Mimo tego organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przywrócenia terminu do złożenia sprzeciwu. Nieznane są jednak przesłanki tej decyzji, która wobec braku jej uzasadnienia jawi się jako niejasna. Sąd pierwszej instancji powołał się również na treść art. 14 ust. 2c ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który umożliwia przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu w razie odrzucenia odwołania przez Sąd w trybie art. 477⁹ § 3¹ k.p.c. Tym bardziej w ocenie sądu meriti niezrozumiałe wydaje się odmówienie ubezpieczonemu prawa do przywrócenia terminu do wniesienia sprzeciwu, kiedy przekroczenie tego terminu było nieznaczne, a ubezpieczony do wniosku o przywrócenie terminu załączył dokumentację medyczną, które nie była przedmiotem badania przez lekarza orzecznika ZUS.

Powyższe okoliczności, zdaniem sądu pierwszej instancji, powodowały konieczność uchylenia zaskarżonej decyzji, przekazania sprawy do rozpoznania organowi rentowemu i umorzenia postępowania.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w całości nie zgodził się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

- naruszenie przepisów postępowania tj. art. 477⁹ § 3¹ k.p.c. poprzez przyjęcie, że w sprawie brak było przesłanek do odrzucenia odwołania,

- sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że w sprawie organ rentowy nie rozpatrzył wniesionego po terminie sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika co stanowiło podstawę do uchylenia decyzji organu rentowego.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że brak było podstaw do uchylenia decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania organowi, rentowemu, ponieważ odwołanie nie opierało się na zarzucie nierozpatrzenia wniesionego po terminie sprzeciwu, a w konsekwencji nie mógł mieć zastosowania art. 477⁹ § 3¹ k.p.c. zdaniem apelującego uchylenie decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania mogłoby nastąpić wtedy, gdy organ rentowy nie rozpatrzył wniesionego przez ubezpieczonego wniosku o przywrócenie terminu. Tymczasem organ rentowy poinformował ubezpieczonego pismem z dnia 6 grudnia 2012 r. o nieuwzględnieniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu. Ponadto organ rentowy wskazał, że nie zasługują na wiarę wyjaśnienia ubezpieczonego, iż informację o terminie 30 dni do złożenia sprzeciwu uzyskał od pracowników ZUS, skoro otrzymał z ZUS druk dotyczący przywrócenia terminu do złożenia sprzeciwu. Jednocześnie skarżący podniósł, że ubezpieczeni często wobec braku

merytorycznych argumentów powołują się na niezidentyfikowanych pracowników ZUS, którzy udzielają im błędnych pouczeń. Bez znaczenia w ocenie skarżącego dla kwestii nie dotrzymania terminu jest wykształcenie wnioskodawcy.

Zarzucając powyższe apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i odrzucenie odwołania.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy wydał zaskarżone orzeczenie - o uchyleniu zaskarżonej decyzji, przekazaniu sprawy do rozpoznania organowi rentowemu i umorzeniu postępowania - opierając je na treści art. 477⁹ § 3¹ k.p.c., bowiem uznał, że wniesienie przez ubezpieczonego sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika po terminie nastąpiło z przyczyn od ubezpieczonego niezależnych. Orzeczeniu temu sąd pierwszej instancji nadał wadliwą formę wyroku. W myśl bowiem art. 477⁹ § 3² k.p.c., w wypadkach, o których mowa w § 3¹ tego artykułu, sąd wydaje postanowienie, które może zapaść na posiedzeniu niejawnym. Wymienione okoliczności wskazują, że w sprawie doszło do naruszenia art. 477⁹ § 3² k.p.c., a tym samym do oczywistej omyłki dotyczącej oznaczenia podjętej przez sąd meriti czynności procesowej, które to oznaczenie Sąd Apelacyjny orzekając w trybie art. 350 § 1 i 3 k.p.c. poprawił.

Skutkiem powyższego sprostowania jest uznanie, że środek zaskarżenia złożony przez organ rentowy nie jest apelacją, bo ta w myśl art. 367 § 1 k.p.c. przysługuje tylko od wyroku sądu pierwszej instancji, ale jest to zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 20 marca 2013 r. Jednocześnie sąd odwoławczy rozpoznał złożone zażalenie mając na uwadze, że w uchwale Sądu Najwyższego Izby Cywilnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 marca 1972 r., III CZP 27/71 (OSNC 1973/1/1) stwierdzono, że w razie odrzucenia pozwu wyrokiem środek odwoławczy podlega rozpoznaniu jako zażalenie również wtedy, gdy skarżący nazwał go rewizją; nie może być jednak odrzucony z powodu niezachowania terminu przewidzianego w art. 394 § 2 k.p.c. A następnie w postanowieniu z dnia 24 czerwca 1976 r., II CZ 23/76 (OSNC 1977/3/51) Sąd ten wskazał, że uchwała Połączonych Izb SN: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 marca 1972 r., III CZP/74 (OSNCP 1973/1/1), w myśl której środek odwoławczy na odrzucenie pozwu wyrokiem podlega rozpoznaniu jako zażalenie również wtedy, gdy skarżący nazwał go rewizją, i nie może być odrzucony z powodu niezachowania terminu przewidzianego art. 394 § 2 k.p.c. odnosi się także do zawartego w wyroku postanowienia o umorzeniu postępowania zaskarżonego rewizją z przekroczeniem 7-dniowego terminu przewidzianego w art. 394 § 2 k.p.c.

Przechodząc do oceny zaskarżonego orzeczenia stwierdzić należy, że zasadny jest podniesiony w zażaleniu zarzut naruszenia art. 477⁹ § 3¹ k.p.c. Trafnie zarzucił bowiem skarżący, że uszło uwadze Sądu Okręgowego, iż odwołanie ubezpieczonego K. B. w ogóle nie opierało się na zarzucie nierozpatrzenia wniesionego po terminie sprzeciwu ubezpieczonego od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS dotyczącego ustalenia stopnia niezdolności do pracy. Tym samym tryb określony w art. 477⁹ § 3¹ zdanie drugie k.p.c., z którego skorzystał sąd pierwszej instancji, nie mógł mieć zastosowania. K. B. w treści wniesionego w dniu 10 stycznia 2013 r. odwołania w żadnym miejscu nie wskazywał na nierozpatrzenie wniesionego po terminie sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, ani nie wskazywał, że wniesienie sprzeciwu po terminie nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych. Ubezpieczony kwestionował jedynie wydane przez lekarza orzecznika orzeczenie lekarskie. Tymczasem ustawodawca wyraźnie określił w treści art. 477⁹ § 3¹ k.p.c., że przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu i umorzenie postępowania jest możliwe tylko w sytuacji podniesienia zarzutu nierozpatrzenia wniesionego po terminie sprzeciwu ubezpieczonego, czego jednak próżno doszukiwać się w treści wywiedzionego odwołania, a także z treści protokołu rozprawy z dnia 13 marca 2013 r. Zatem, Sąd Okręgowy nie miał podstaw faktycznych (brak wniosku ubezpieczonego), a także prawnych do merytorycznej analizy przyczyn niewniesienia w terminie przez ubezpieczonego sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS. W tej sytuacji błędne było stanowisko tego Sądu uznające, że zachodziły podstawy do uchylenia decyzji organu rentowego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w związku z nierozpoznaniem wniesionego po terminie sprzeciwu, czyli do zastosowania art. 477⁹ § 3¹ k.p.c. Ponadto wskazać również trzeba, że ubezpieczony wniósł w organie rentowym wnioski o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu, który to wniosek został załatwiony odmownie, o czym poinformowano ubezpieczonego pismem z dnia 6 grudnia 2013 r. Wprawdzie

istotnie informacja przekazana ubezpieczonemu nie zawierała praktycznie żadnego uzasadnienia, to jednak w sprawie nie ma to większego merytorycznego znaczenia, skoro w treści odwołania wnioskodawcy, w ogóle nie zawarł on zarzutu nierozpoznania wniesionego po terminie sprzeciwu.

Przechodząc dalej stwierdzić należy, że w sprawie bezspornym jest, iż K. B. wnosząc odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 8 grudnia 2012 r. zarzucił jedynie „błąd w ustaleniach faktycznych” i kwestionował tylko ustalenie organu rentowego, że nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, uznając to ustalenie za całkowicie bezpodstawne. Bezsporną jest także okoliczność, że ubezpieczony, któremu orzeczenie lekarza orzecznika ZUS zostało doręczone w dniu 30 października 2012 r. wraz z pouczeniem o prawie złożenia sprzeciwu do komisji lekarskiej ZUS, nie złożył skutecznie takiego sprzeciwu, składając jedynie w dniu 4 grudnia 2013 r. wniosek o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu, który nie został przez organ rentowy uwzględniony. Natomiast w orzeczeniu lekarz orzecznik ZUS nie stwierdził u wnioskodawcy całkowitej niezdolności do pracy.

W uchwale z dnia 15 marca 2006 r., II UZP 17/05 (OSNP 2006/15-16/245) Sąd Najwyższy wskazał, że na podstawie art. 477⁹ § 3¹ k.p.c. sąd odrzuca odwołanie, w którym ubezpieczony podnosi wyłącznie zarzuty przeciwko orzeczeniu lekarza orzecznika ZUS w kwestiach określonych w art. 14 ust. 1 pkt 1-5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.). „Oparcie odwołania wyłącznie na zarzutach dotyczących orzeczenia lekarza orzecznika” dotyczy każdego takiego orzeczenia, a więc wszystkich kwestii ujętych w art. 14 wyżej wskazanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia daty powstania niezdolności do pracy, trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do pracy, związku przyczynowego niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami, trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz celowości przekwalifikowania zawodowego. W każdym z tych wypadków orzeczenie lekarza orzecznika stanowi podstawę do wydania decyzji w sprawie o świadczenie, do którego prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy, niezależnie od tego, czy chodzi wyłącznie o stwierdzenie niezdolności do pracy, czy pozostałe kwestie.

Natomiast w uzasadnieniu powołanej wyżej uchwały Sąd Najwyższy, między innymi, wskazał, że nie wniesienie sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika oznacza, że wnioskodawca zgadza się, iż wszystkie stwierdzenia w nim zawarte są prawdziwe. Tym samym proces ustalania okoliczności faktycznych, mających znaczenie dla nabycia prawa do renty zostaje zakończony. Odrzucenie odwołania jest zatem uzasadnione i konieczne, jeśli sprawa dotyczy świadczenia z ubezpieczeń społecznych, do którego prawo zależy od stwierdzenia niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji, a podstawą wydania decyzji jest orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, gdy odwołujący się nie wniósł sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika do komisji lekarskiej ZUS oraz gdy odwołanie jest oparte wyłącznie na zarzutach dotyczących tego orzeczenia.

Uwzględniając powyższe rozważania, zgodnie z treścią art. 477⁹ § 3¹ k.p.c. odwołanie K. B. należało odrzucić bez jego merytorycznego rozpoznania jako oparte wyłącznie na zarzutach dotyczących orzeczenia lekarza orzecznika ZUS., o czym orzekł Sąd Apelacyjny w punkcie 2 postanowienia.

Jedynie informacyjnie można wskazać, że jeżeli ubezpieczony posiada dodatkową dokumentację lekarską, to może rozważyć potrzebę złożenia w organie rentowym nowego wniosku o świadczenie.

SSA Zofia Rybicka-Szkibiel SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska